

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Матусяк Сергій Казимирович, 1975 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2017 році Західноукраїнський національний університет за спеціальністю "Прикладна економіка", виконав акредитовану освітньо-наукову програму "Економіка".

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 58.082.144, утворена наказом Західноукраїнського національного університету від 17 червня 2026 року № 422, на підставі рішення Вченої ради Західноукраїнського національного університету (протокол № 10 від 17 червня 2026 року), у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради - Брича Василя Ярославовича, доктора економічних наук, професора, директора ННІПІ Західноукраїнського національного університету;

Рецензентів - Пуцентейла Петра Романовича, доктора економічних наук, професора, заступника директора ННІПІ з наукової роботи Західноукраїнського національного університету; Куриляк Віталіни Євгенівни, доктора економічних наук, професора кафедри міжнародної економіки Західноукраїнського національного університету;

Офіційних опонентів - Паливоди Олени Михайлівни, доктора економічних наук, професора кафедри менеджменту Національного університету "Київський авіаційний інститут"; Мордовцева Олександра Сергійовича, кандидата економічних наук, доцента кафедри економіки і підприємництва Харківського національного автомобільно-дорожнього університету,

на засіданні 14 серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 - "Соціальні та поведінкові науки" Матусяку Сергію Казимировичу на підставі публічного захисту дисертації "Розвиток електромобілізації в країнах Європи" за спеціальністю 051 - "Економіка".

Дисертацію виконано у Західноукраїнському національному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Тернопіль.

Науковий керівник - Зварич Ірина Ярославівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки Західноукраїнського національного університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що відповідає вимогам пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами). Робота містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, спрямованих на вирішення важливого науково-прикладного завдання щодо теоретичного обґрунтування економічних засад розвитку

електромобілізації в країнах Європи, оцінювання ефективності державних стимулів і циркулярних моделей автомобільної промисловості та розроблення адаптаційної моделі економічно доцільної електромобілізації для України, що має істотне значення для розвитку галузі знань 05 - "Соціальні та поведінкові науки" за спеціальністю 051 - "Економіка". Дисертацію виконано державною мовою, оформлено відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України. Обсяг основного тексту, структура та зміст дисертації відповідають вимогам чинного законодавства, освітньо-науковій програмі та специфіці спеціальності 051 - "Економіка".

Наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає в поглибленні теоретико-методологічних засад дослідження електромобілізації, емпіричному оцінюванні ефективності європейських механізмів її стимулювання та розробленні авторської адаптаційної моделі економічно доцільної електромобілізації й циркулярної економіки для України.

вперше:

- обґрунтовано архітектуру адаптаційної моделі економічно доцільної електромобілізації України, яка, на відміну від існуючих, базується на концепції інтеграції транспортної інфраструктури в циркулярні ланцюги доданої вартості, поєднує концептуально-аналітичний, сценарний та інструментальний рівні дослідження і враховує вторинно-імпортний характер національного ринку електромобілів, бюджетні обмеження, воєнні та енергетичні ризики, слабкість корпоративного сегмента, нерівномірність зарядної інфраструктури, потребу у формуванні елементів циркулярної економіки батарей та необхідність гармонізації з регуляторною політикою ЄС.

удосконалено:

- теоретичне трактування електромобілізації як керованого процесу системної структурної трансформації транспортного сектору, промислового комплексу, енергетичної інфраструктури та інституційного середовища, що полягає у переході до нової техно-економічної парадигми мобільності;

- класифікацію моделей державного стимулювання електромобілізації в країнах Західної Європи, у межах якої виокремлено фіскально-радикальну, субсидійно-промислову, регуляторно-екологічну, корпоративно-міську та модель стратегічного регуляторного переходу;

- методичний підхід до оцінювання ефективності стимулів електромобілізації шляхом поєднання порівняльного аналізу, панельної регресії з фіксованими ефектами та методу різниці-різниць;

- методичний підхід до адаптаційного ранжування інструментів державної політики електромобілізації для України шляхом включення до оцінки показників екологічної та циркулярної ефективності, що забезпечує механізм дії, очікуваний ефект, рівень ризику, бюджетну логіку, часовий горизонт і пріоритетність впровадження;

- наукове трактування циркулярної економіки в автомобільній промисловості як економічної моделі структурної трансформації галузі, що поєднує ресурсну безпеку, управління життєвим циклом батарей, вторинні ринки, ремануфактуру, рециклінг і формування нових ланцюгів доданої вартості.

набуло подальшого розвитку:

- наукові положення щодо ролі держави в електромобілізації як суб'єкта не лише корекції ринкових збоїв, а й координації інфраструктурних змін, формування нових ринків, підтримки інноваційних екосистем і забезпечення регуляторної передбачуваності;

- підходи до аналізу зарядної інфраструктури та нефіскальних чинників як другого рівня політики електромобілізації, що забезпечує перехід ринку від субсидійної залежності до самопідтримуваної дифузії електромобілів;

- положення щодо адаптації європейського досвіду електромобілізації до умов України, зокрема обґрунтування неможливості прямого копіювання масових субсидій і необхідності поетапної, бюджетно збалансованої, інституційно узгодженої політики;

- положення щодо формування елементів циркулярної економіки в українському електромобільному секторі за відсутності повного циклу власного виробництва електромобілів шляхом розвитку діагностики тягових батарей, сервісів повторного використання, second-life рішень, ремонту, переробки компонентів і підготовки до інтеграції у європейські ланцюги доданої вартості;

- наукові підходи до оцінювання циркулярних практик провідних європейських автовиробників у контексті електромобілізації, повторного використання батарей, ремануфактури компонентів, переробки критичних матеріалів і формування замкнених виробничих циклів.

Здобувач має 7 наукових публікацій за темою дисертаційної роботи. Основні наукові результати дисертації висвітлено у наукових працях, зокрема у статтях у фахових наукових виданнях України, розділі колективної монографії та матеріалах науково-практичних конференцій. Усі наукові публікації відповідають вимогам пунктів 8 та 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), та відображають основні наукові результати дисертаційного дослідження, а саме:

1. Матусяк С. К., Бродовська О. І., Зварич І. Я. Електромобілізація в Західній Європі: причини та наслідки залежно від політики стимулювання різних країн. Економічний простір. 2023. № 186. С. 62-69. URL: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1292>. DOI: 10.32782/2224-6282/186-11.

2. Матусяк С. К., Романюта Е. Е. Вплив державних стимулів на ринок акумуляторних електромобілів в Європі та прогноз для України після 2026 року. Київський економічний науковий журнал КиМУ. 2025. № 9. URL:

<https://journals.kymu.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/249>.
10.32782/2786-765X/2025-9-26.

DOI:

3. Матусяк С. К. Застосування принципів циркулярної економіки при виробництві автомобілів: досвід провідних європейських автоконцернів. Економічний простір. 2024. № 191. С. 430-439. URL: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1601>. DOI: 10.32782/2224-6282/191-73.

4. Матусяк С. К., Зварич І. Я. Вплив продажів електромобілів у Європі на екологічну ситуацію у країнах континенту та містах. Стратегія розвитку Києва: сучасні виклики глобалізованого простору : колективна монографія / за ред. С. А. Павловського, О. Ю. Могилевської. Київ : КНДУ "Науково-дослідний інститут соціально-економічного розвитку міста", 2025. С. 483-496. URL: <https://ndirom.org/monohrafiia/>. DOI: 10.35668/978-617-8627-02-7.

5. Матусяк С. К. Діяльність автовиробників для досягнення декарбонізації у виробництві та експлуатації транспорту. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених "Міжнародна економіка в умовах кліматичних змін: глобальні виклики". 27 квітня 2024 р.

6. Матусяк С. К. Мультиסקаларна екологічна безпека: національні, регіональні та глобальні стратегії. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених "Міжнародна економіка в умовах кліматичних змін: глобальні виклики". 27 квітня 2025 р.

7. Матусяк С. К. Вплив державних стимулів на ринок електромобілів для Європи та вплив на ринок України у 2026 році. Форум "Електромобільна трансформація України". 12.09.2025 р.

У дискусії взяли участь та висловили зауваження:

Голова ради: Брич Василь Ярославович, доктор економічних наук, професор, директор ННППІ Західноукраїнського національного університету.

Рецензент: Пуцентейло Петро Романович, доктор економічних наук, професор, заступник директора ННППІ з наукової роботи Західноукраїнського національного університету.

Зауваження:

1. У дисертації доцільно було б повніше кількісно оцінити вплив зростання парку електромобілів і швидкісних DC-станцій на пікове навантаження енергосистеми України, зокрема з урахуванням воєнного пошкодження генерації та мереж.

2. Адаптаційна модель електромобілізації для України потребує подальшої деталізації фінансово-економічного механізму реалізації окремих інструментів: джерел фінансування, розподілу ролей між державою, місцевим самоврядуванням, енергетичними компаніями та приватними інвесторами.

Рецензент: Куриляк Віталіна Євгенівна, доктор економічних наук, професор кафедри міжнародної економіки Західноукраїнського національного університету.

Зауваження:

1. У роботі використано формулювання "країни Європи", однак значна частина емпіричного аналізу зосереджена на окремих країнах Західної Європи. Доцільно чіткіше обґрунтувати критерії добору країн та межі поширення отриманих висновків.

2. Доцільно було б посилити зв'язок електромобілізації з ширшим контекстом Європейського зеленого курсу, зокрема з подвійним зеленим і цифровим переходом, цифровим паспортом батареї та цифровою простежуваністю матеріальних потоків.

Опонент: Паливода Олена Михайлівна, доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту Національного університету "Київський авіаційний інститут".

Зауваження:

1. У п. 1.3 дисертаційного дослідження автором зазначено, що впровадження циркулярної моделі не є автоматично ефективним, однак межі та реальна ефективність впровадження зазначеної моделі проаналізовані фрагментарно, що не дає змоги повною мірою оцінити умови її економічної доцільності та можливості практичної реалізації в різних інституційних середовищах.

2. У п. 2.1-2.2 представленого дослідження основний акцент зроблено на основі аналізу електромобілізації країн Західної Європи, тоді як досвід держав Центральної та Східної Європи (Польщі, Чехії, Румунії, країн Балтії), які мають більш подібні до України соціально-економічні умови, використано недостатньо повно. Дослідження досвіду зазначених країн могло б підвищити практичну релевантність запропонованих рекомендацій.

Опонент: Мордовцев Олександр Сергійович, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки і підприємництва Харківського національного автомобільно-дорожнього університету.

Зауваження:

1. У дослідженні обґрунтовано нерівномірність розвитку зарядної інфраструктури, однак доцільно було б глибше розкрити регіональний вимір цієї проблеми: критерії просторової пріоритетності розміщення зарядних станцій, роль транспортних коридорів і вплив на регіональний економічний розвиток.

2. Практичні рекомендації щодо циркулярної економіки варто було б конкретизувати на рівні українських підприємств автомобільного і сервісного секторів: ремонту високовольтних систем, діагностики батарей, повторного використання модулів і переробки компонентів.

Результати відкритого голосування:

"За" - 5 членів ради.

"Проти" - немає.

"Утрималися" - немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 58.082.144 присуджує Матусяку Сергію Казимировичу ступінь доктора філософії з галузі знань 05 - "Соціальні та поведінкові науки" за спеціальністю 051 - "Економіка".

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

**Голова разової
спеціалізованої вченої ради**

Василь БРИЧ